

для впізнання, обшук, огляд, слідчий експеримент, освідування особи, та призначення експертизи [2]. Таким чином, розглянемо конкретні методи проведення таких дій та їх особливості в контексті розслідування незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг.

На початковій стадії розслідування також важливо встановити порядок проведення необхідних слідчих (розшукових) дій, визначити час та ціль їх застосування.

Під час аналізу різних наукових досліджень ми звернули увагу на деякі статистичні дані. Окрема, у роботі «Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування незаконної лікувальної діяльності» автора Стецика Б. В. було відзначено, що на основі аналізу кримінальних справ, зокрема за ст. 138 Кримінального кодексу України, можна виділити найбільш поширені слідчі (розшукові) дії: допит та слідчий огляд і призначення на проведення експертизи – у 100% випадків; обшук – у 35,3%; слідчий експеримент – у 17,6%; пред'явлення для впізнання – у 11,8%; освідування – у 5,9% [3]. Отже, проаналізувавши цю статистику, ми можемо зробити висновок стосовно порядку та необхідності проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Виходячи із зазначених даних, для встановлення обставин кримінального правопорушення, працівникам правоохоронних органів першочергово потрібно провести допит. Допит під час розслідування кримінального правопорушення є важливою процедурою, яка допомагає збирати свідчення та докази, необхідні для встановлення обставин злочину та вини підозрюваних. Ось деякі ключові цілі допиту:

1. Збір інформації. Допит дає можливість правоохоронним органам отримати інформацію про те, що сталося, від осіб, які були свідками або учасниками подій.

2. Фіксація свідчень. Допит дозволяє фіксувати свідчення осіб у вигляді письмових протоколів або аудіо/відеозаписів. Це створює доказову базу для подальшого її використання у суді.

3. Виявлення протиріч. Під час допиту можуть виявлятися протиріччя в свідченнях, що може вказувати на недостовірність інформації або допомагати у встановленні правдивої версії подій.

4. Встановлення обставин злочину. Допит допомагає встановити обставини злочину, а саме такі як мотиви, методи, час та місце подій.

5. Ідентифікація підозрюваних. Під час допиту може відбуватися ідентифікація осіб, які можуть бути причетними до злочину.

Отже, на цьому етапі необхідно в'яснити якомога більше інформації стосовно скоєного кримінального правопорушення, а саме стосовно суб'єкта, знарядь та засобів, мети тощо. Аналізуючи проблематику незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг, необхідно встановити наступні питання:

- яким способом потерпіла особа скористалася послугами косметолога;
- де були отримані косметологічні послуги;
- де була знайдена інформація про особу, що надавала послуги;
- чи перевірила потерпіла особа наявність у спеціаліста відповідного дозволу (ліцензії на заняття медичною практикою), а також наявність медичної освіти;
- якими препаратами була виконана косметологічна процедура (також необхідно встановити, чи є ці препарати сертифікованими в Україні);
- чи попереджалася потерпіла особа про можливі наслідки та ризики;
- чи надав допомогу косметолог після проведення неякісної косметологічної послуги.

Аналізуючи конкретну ситуацію, можуть виникнути інші додаткові питання під час допиту, які допоможуть розслідуванню кримінального правопорушення.

Після отримання всієї необхідної інформації ми матимемо змогу розробити механізм і встановити необхідну послідовність проведення подальших дій під час досудового розслідування, а також отримаємо аргументовану доказову базу для встановлення та кваліфікації кримінального правопорушення.

Експертиза у розслідуванні кримінального правопорушення має велике значення. Застосовуючи цю слідчу (розшукову) дію працівникам правоохоронних органів, у першу чергу, потрібно визначити, яка шкода та яким чином була завдана. Зокрема, ми звертаємо увагу на те, що існують косметологічні процедури, що виконуються інвазивним способом, тобто завдяки проникненню через природні зовнішні бар'єри організму (шкіра, слизові оболонки). Це означає, що у всіх аналогічних випадках, як вказала Стецик Б. В., має бути проведена слідча (розшукова) дія – призначення експертизи, а саме судова-медична експертиза.

Ось деякі аспекти, які ми можемо встановити та перевірити завдяки експертній оцінці:

1. Склад продуктів. Експерти можуть проаналізувати склад косметичних продуктів, які використовуються під час косметологічних послуг. Це включає перевірку наявності шкідливих або заборонених інгредієнтів, які можуть призвести до негативних наслідків для здоров'я клієнтів.

2. Умови інгібіції. Експерти можуть оцінювати умови, в яких проводяться процедури у сфері косметології, зокрема, чи відповідають вони стандартам безпеки і санітарії.

3. Медичні наслідки. У разі неправильного застосування косметологічних процедур можуть виникати медичні ускладнення. Експерти

можуть оцінити ці наслідки та встановити зв'язок між ними та конкретними косметологічними процедурами чи продуктами.

4. Правова експертиза. Це оцінка, що полягає у перевірці відповідності дій косметолога вимогам чинного законодавства.

5. Експертиза документації. Експерти можуть також перевіряти документи, що стосуються проведених косметологічних послуг, наприклад, медичні картки клієнтів, сертифікати на продукти тощо.

Можемо зробити висновок, що експертиза також є важливим інструментом у розслідуванні незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг, оскільки вона надає об'єктивні дані та допомагає з'ясувати фактичні обставини справи.

Наступна слідча (розшукова) дія, яку ми розглянемо – це обшук. Заходи, у більшості випадків, застосовують з метою встановлення, зібрання та підтвердження фактів скоєного кримінального правопорушення. Крім того, під час обшуку також необхідно виявити докази з метою обґрунтованого та неупередженого розслідування.

Необхідно відмітити, що відповідно до ст. 138 Кримінального кодексу України важливою характеристикою відповідного кримінального правопорушення є заняття лікувальною діяльністю без спеціального дозволу. Виходячи з цього, під час проведення обшуку потрібно встановити наявність чи відсутність у спеціаліста-косметолога відповідного дозволу (ліцензії на медичну практику). Зокрема, особа, яка застосовує у своїй діяльності інвазивні косметологічні послуги, зобов'язана мати вищу медичну освіту. Такий висновок можна зробити, проаналізувавши Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників [4]. Також під час проведення обшуку працівникам правоохоронних органів

необхідно встановити, які матеріали, засоби та інструменти були застосовані під час виконання косметологічної процедури, а також перевірити, чи відповідає робоче місце спеціаліста, інструменти та препарати нормам та вимогам, що закріплені у чинному законодавстві [5].

Наступна слідча (розшукова) дія, яка відіграє важливу роль під час розслідування зазначених кримінальних правопорушень – це слідчий експеримент.

Проведення слідчого експерименту містить у собі окремі етапи, завдяки яким ми маємо змогу детальніше проаналізувати та встановити обставини кримінального правопорушення. Отже, розглянемо конкретніше, що саме ми можемо відтворити під час слідчого експерименту.

Відтворення процедури. Слідчий експеримент може включати відтворення косметологічних процедур, які незаконно виконувалися підозрюваними. Це дозволяє слідству отримати уявлення про те, як відбуваються ці процедури та які можуть бути їхні наслідки.

Перевірка умов. Під час проведення слідчої (розшукової) дії працівники правоохоронних органів матимуть змогу перевірити умови, в яких виконувалися косметологічні процедури, зокрема, санітарний стан приміщення, стерильність приладдя, сертифікацію препаратів тощо.

Перевірка технік та методів. Слідчий експеримент може допомогти перевірити техніки та методи, які використовуються під час незаконної косметологічної діяльності, щоб визначити їхню безпеку та відповідність медичним стандартам.

Перевірка інформації. Під час слідчого експерименту також є можливість перевірити інформацію та показання, які були отримані від потерпілого та, можливо, потенційного підозрюваного.

Необхідно зазначити, що у статті ми розглянули основні слідчі (розшу-

кові) дії, які можуть бути застосовані під час встановлення фактів незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг. Ураховуючи різноманітність способів та методів вчинення кримінального правопорушення, а також його особливості, можуть бути застосовані й інші дії, які будуть необхідні для ефективного розслідування.

Проаналізувавши вищезазначену інформацію, ми робимо висновок, що незаконна косметологічна діяльність сьогодні відіграє велике значення у суспільстві, а розслідуванням кримінальних правопорушень у цій сфері характерні певні особливості, які необхідно узагальнити в єдину систему. Проблема встановлення факту вчинення кримінального правопорушення виникає через те, що на практиці немає чіткого механізму, який би допоміг якісно та ефективно розслідувати аналогічні ситуації.

Отже, ми вважаємо, що сьогодні є необхідним створити відповідні рекомендації та запровадити єдину систему, яка допоможе захистити права потерпілих осіб та притягнути до відповідальності тих спеціалістів, що надають косметологічні послуги не маючи вищої медичної освіти та відповідного дозволу на заняття лікувальною діяльністю.

Зокрема, необхідно відокремити сферу косметологічних послуг, запровадити відповідні правові норми, які будуть закріплені в чинному законодавстві, а також, ураховуючи особливості зазначеної діяльності, побудувати систему розслідування.

У статті досліджено сферу косметологічних послуг у розрізі незаконної лікувальної діяльності. За останні роки зазначена сфера почала стрімко розвиватися та й надалі набирає все більшого попиту. Зокрема, ми хочемо зазначити, що почали з'являтися судові спори, які виникли у результаті надання (використання) космето-

логічних медичних послуг та які були проаналізовані безпосередньо під час вивчення цієї проблематики.

Розглядаючи систему нормативних документів, можна встановити, що зазначена нами тема потребує урегулювання, у першу чергу, на законодавчому рівні. Започаткувавши нормативно-правову базу, яка буде регулювати суспільні відносини у сфері надання косметологічних послуг, ми матимемо змогу вдосконалити розслідування відповідних кримінальних правопорушень шляхом аналізу та ведення нових методичних рекомендацій.

Головна проблема – це те, що особи, які понесли шкоду від неякісних послуг, не мають змоги захистити свої права, оскільки відсутній механізм розслідування відповідних кримінальних правопорушень.

Проаналізувавши наявну інформацію, ми прийшли до висновку, що кримінальні правопорушення у сфері косметологічних послуг, у своїй більшості, можна кваліфікувати саме за статтею 138 Кримінального кодексу України «Незаконна лікувальна діяльність». Одночасно на практиці існує безліч нюансів, які перешкоджають реальному встановленню фактів кримінального правопорушення.

Отже, косметологічна діяльність наразі знаходиться на етапі розвитку, саме тому механізм та система розслідування таких кримінальних правопорушень також знаходяться на етапі розробки та потребують впровадження актуальних рекомендацій. Саме тому у статті були проаналізовані окремі слідчі (розшукові) дії, які можуть застосовуватися під час розслідування фактів незаконної лікувальної діяльності.

Як основні слідчі (розшукові) дії під час розслідування незаконної лікувальної діяльності

у сфері надання косметологічних послуг необхідно виділити наступні: допит, проведення експертизи, обшук, слідчий експеримент, пред'явлення для впізнання та освідчування. Кожну зазначену слідчу (розшукову) дію було проаналізовано у статті та визначені особливості їх проведення.

На підставі цього дослідження були сформовані відповідні зауваження та рекомендації задля вирішення проблеми та запобігання кримінального правопорушення.

Ключові слова: косметологічні послуги, незаконна лікувальна діяльність, слідчі (розшукові) дії.

Zarubei V. Saribekian Yu. Investigative (search) actions during the investigation of illegal medical activities in the field of cosmetic services: procedure and specifics

The article examines the sphere of cosmetic services in the context of illegal medical activities. Over the past years, this sector has started to develop rapidly and continues to gain increasing demand. Specifically, it is necessary to note that new legal disputes have begun to arise, resulting from the provision (use) of cosmetic medical services, which were analyzed directly during the study of this issue.

Analyzing the current regulatory framework, there is a need to regulate the mentioned issue at the legislative level. However, it is also necessary to note that criminal offenses in the field of providing cosmetic medical services also require additional analysis and regulation, as they are systematically encountered, yet the issue remains insufficiently researched.

The main problem is that individuals who have suffered from poor-quality services cannot protect their rights because there is no mechanism for investigating the relevant criminal offenses. Specifically, criminal

offenses in the field of cosmetic services can be classified under Article 138 of the Criminal Code of Ukraine "Illegal Medical Activity." However, there are many conflicting issues regarding establishing the fact of a criminal offense in this sphere and the methodology for its investigation.

Considering that the provision of cosmetic services is at a developmental stage, the mechanism and system for investigating criminal offenses in this sphere are also in the research stage and require the implementation of new recommendations. Therefore, the article analyzes specific investigative (search) actions that can be applied during the investigation of illegal medical activities.

As the main investigative (search) actions during the investigation of illegal medical activities in the provision of cosmetic services, the following should be highlighted: interrogation, expert examination, search, investigative experiment, lineup, and identification. Each of these investigative (search) actions was analyzed in the article, and the features of their conduct were determined.

Based on this research, relevant remarks and recommendations were

formulated to address the problem and prevent criminal offenses.

Key words: cosmetic services, illegal medical practices, investigative (search) actions.

Література

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування незаконної лікувальної діяльності / Б. В. Стецик // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки. – 2017. – Вип. 4. – С. 238-250. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlkau_2017_4_31
4. Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників : Наказ МОЗ України від 06 червня 2022р. № 958. URL: <https://www.dls.gov.ua/print-article/?ra=97719>
5. Сарібекян Ю. А. Особливості окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг. Збірник матеріалів міжвідомчої науково-практичної конференції «Актуальні питання криміналістики та судової медицини». – 2023. – С. 367-369.